

Motion till riksdagen 2009/10: MJ3

av Anders Ygeman m.fl. (s, mp, v)
med anledning av skr. 2009/10:187

Redovisning av fiskeripolitiska insatser

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fiskekvoter baserade på vetenskapliga bedömningar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en minskad fiskeflotta.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändrad skatt på fartygsbränsle.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett ohållbart fiske i utvecklingsländer.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbud mot utkast av fisk.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nyttjanderätter för fisket.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om svenska fiskevårdsområden.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fisketurismens utveckling.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om miljöanpassade vattenbruk.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om konsumentmakt.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inrättandet av en ny vattenmyndighet.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Sverige har, med sin långa kust och sina tusen och åter tusen sjöar, goda förutsättningar för ett långsiktigt hållbart fiske. Här finns bra villkor för ett miljövänligt fiske och stort utrymme för en jobbskapande fisketurism.

Fördelarna är många, i tider av hög arbetslöshet och ekonomisk nedgång: yrkesfiskarna får fler arbetsmöjligheter och kustsamhällena får en chans till överlevnad, förädlingsindustrin kan fortsätta sin verksamhet och turistnäringen kan utvecklas. Ett förstärkt fiske har stor betydelse för livsmedelsförsörjningen.

Ändå är den svenska fiskenäringen en bransch i kris. Hårt fisketryck, övergödning och miljögifter har haft förödande effekter på fisken och ekosystemen. Fisket är den enskilda faktor som har påverkat mest; överfisket har lett till nedgång i hela fiskepopulationer och det selektiva fisket har resulterat i stora förändringar i åldersstrukturen i kvarvarande bestånd. Avsaknad av rovfiskar, t.ex. torsk, riskerar att förvärra övergödningen samtidigt som miljögifterna riskerar att ge större påverkan i redan utsatta bestånd.

Grunden för en rödgrön fiskeripolitik är en helhetssyn på fisket och havsmiljön. De båda komponenterna hör ihop. Den som ska förvalta de akvatiska ekosystemen, dvs. hav, sjöar och rinnande vatten, på ett långsiktigt hållbart sätt måste också förvalta fiskbestånden – och tvärtom. Men i alltför många år har politiken, efter påtryckningar från näringen, prioriterat de kortsiktiga ekonomiska intressena framför en hållbar hushållning av naturresurserna.

Den rödgröna fiskeripolitiken omfattar alla aspekter av ett fiske i kris, med förhoppning om förbättring. Från den självklara försiktighetsprincipen och ekosystemansatsen till att värna jobb och kräva social omsorg och ekonomisk hänsyn.

Vetenskapliga rekommendationer ska följas

Fortfarande finns en chans att säkerställa ett framtida fiske i Östersjön och Västerhavet. Vi vill gärna försäkra oss om den. Med de vetenskapliga råden från Ices, det internationella havsforskningsrådet, som grund – och med havsmiljön överordnad andra havspolitiska intressen – finns en möjlighet att trygga fiskbeståndens fortlevnad. Sveriges regering måste därför driva på inom EU så att Ices rekommendationer följs. Vi anser att Sveriges linje i de internationella förhandlingarna angående fiskekvoter skall vara i enlighet med den biologiska rådgivningen från Ices. Beslut om fiskekvoter ska obestridligen vara baserade på vetenskapliga bedömningar.

Detta bör ges regeringen till känna.

Minskad och energisnål fiskeflotta

Vårt andra krav är att EU:s fiskeflotta minskas och anpassas efter de existerande fiskebestånden. Framtidens fiskbestånd räcker inte till för att ge arbete och inkomst till alla fiskare. Regeringen konstaterar också i sin skrivelse att ”det kvarstår en överkapacitet som fortsatt resulterar i låg lönsamhet”. Den reducering av fiskeflottan som är så nödvändig och som sker med hjälp av skattemedel ska kontrolleras noga så att den ger önskad effekt.

Detta bör ges regeringen till känna.

Avskaffad skattebefrielse för fartygsbränsle

I detta sammanhang vill vi påpeka att EU:s skattebefrielse på bränsle har haft en omfattande betydelse för såväl fiskeflottans som fiskefartygens storlek. Vi anser inte att det är miljömässigt, klimatmässigt eller ekonomiskt försvarbart att subventionera bränslen till en fiskeflotta som redan är för stor. Regeringen bör se över om skattebefrielsen för fartygsbränsle kan avskaffas eller om det bör finnas ett tak för hur stor skattebefrielsen får vara. Stöd till fiskenäringen ska inte lämnas på ett sätt som gynnar bränsleslukande fartyg. Det är hög tid att Sverige agerar i EU mot ett skattedirektiv som alltför länge har stoppat upp utvecklingen av energisnålare fartyg och redskap.

Detta bör ges regeringen till känna.

Ohållbart fiske i utvecklingsländer

Ett visst strukturstöd till fisket kan vara nödvändigt under en period, för omställningen av flottan. Det är dock inte rimligt att det statliga stödet går till fiske av hotade arter. Ett statligt stöd till fiskeverksamhet som är miljömässigt ohållbar ska slopas.

Det är inte heller rimligt att gemenskapens skattepengar subventionerar en fiskeflotta utanför EU:s gränser. När fiskebestånden har minskat inom EU:s vatten har näringen sökt sig till andra hav, ofta i utvecklingsländernas ekonomiska zoner. Med löfte om en utvecklad fiskenäring har u-länderna lockats till att teckna oförmånliga fiskeavtal. Inget av avtalen har genomförts på sådant sätt att de uppfyller FN:s livsmedels- och jordbruksorganisationers uppförandekod. Världsnaturfonden har i stället påpekat att det omfattande fisket – med en övertalig EU-flotta – i sydliga länder för det mesta leder till en rovdrift på resurserna. Havsmiljön förstörs och lokalbefolkningen blir av med både livsmedel och arbetstillfällen.

Sverige bör agera för att avveckla EU:s fiskeriavtal med utvecklingsländer och i stället ersätta det med biståndssamarbete. Ett framtida fiskeriavtal måste garantera att fisket i tredjeländers vatten sker på verkliga överskottsresurser. En konsekvensbeskrivning bör därför tas fram inför förhandlingarna om nya avtal.

Detta bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn

Förbud mot utkast

Ett tredje viktigt krav i vår rödgröna fiskeripolitik är förbud mot dumpning av fisk. Vi ställer oss positiva till att regeringen under senare tid har ökat sina ambitioner och försökt minska utkast av fångsten, bl.a. genom att förbjuda s.k. high grading. En uppgradering av fångsten innebär att mindre dyrbara fiskar kastas överbord. Fiskaren sparar de mest värdefulla individerna, vilket oftast är de största, inom ramen för sin kvot och kastar ut resten. Effekten av high grading är att fler fiskar dör på grund av arbetsmetoderna än om all fångad fisk hade landats.

Det införda förbudet mot high grading i Östersjön och Västerhavet är ett första steg, men inte tillräckligt för att uppnå ett uthålligt fiske. Vi vill att EU inför ett generellt dumpningsförbud av torsk i Östersjön senast den 1 januari 2011. Det förbudet ska strax därefter följas av ett likadant förbud för Västerhavet. Detta bör regeringen verka för.

Detta bör ges regeringen till känna.

En förväntad effekt av förbudet mot utkast är att den tekniska utvecklingen av fiskeredskapen äntligen sätter fart. Det finns ett stort behov av smarta, selektiva fiskeredskap som konsekvent minskar bifångsterna. Teknikutvecklingen kan i sin tur också generera nya varsammare trålningsmetoder.

Nyttjanderätter

Det övergripande målet för den gemensamma fiskeripolitiken i EU är att resursutnyttjandet ska vara ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart. Den ekologiska hållbarheten ska vara överordnad, vilket ibland kan medföra ekonomiskt stöd för att minimera eller stoppa ett visst fiske. Vårt förslag till förvaltning av fisket utifrån dessa tre principer innebär att tilldelningen av fiskerättigheter ska bygga på ett miljörättigt fiske. Vi vill också ha en snabbare utveckling av alternativa redskap, en återuppbyggnad av fiskestammar, t.ex. lax, fler stängda områden på längre eller kortare tid och olika fiskestopp på olika platser under olika delar av året. För detta krävs det som vi länge efterfrågat: en ny samordnande myndighet för havs- och vattenmiljöfrågor.

En ytterligare begränsning kan vara att införa fiskestopp om fisket av en målart visar sig innehålla en viss andel av en annan, redan stoppad art. Då vill vi att fisket ska kunna avbrytas och att området snabbt ska kunna stängas av för en viss tid.

Vi fortsätter att ifrågasätta de försäljningsbara individuella kvoter som regeringen har verkat för, eftersom vi befarar att fiskeresurserna koncentreras till ett fåtal ägare. Vi vill utvärdera handelssystemet med fiskerätter.

Vi fortsätter att ifrågasätta det av regeringen beslutade systemet där oseriösa svenska fiskare, efter försäljning av fiskerätter som man har fått gratis, flyttar sina fartyg till andra delar av världen och fortsätter att fiska i fattiga människors vatten. Avsaknaden av krav från myndigheternas sida är genant. En rimlig begäran vore att båtarna försvann från marknaden.

Fel! Okänt namn på

Från oppositionens sida föreslår vi ett införande av nyttjanderätter för de flesta kommersiella fisken. Med nyttjanderätter vill vi skapa ett personligt ansvar för fiskevården. Då värnar vi det regionala fisket och motverkar att fiskare inom ett segment blir utträngda av andra fiskare som har lämnat sina fiskeområden. Vi anser att fiskerätterna ska fördelas utifrån en tydlig miljöprofil. Det fisksätt som påverkar miljön minst ska kunna få en större andel av den totala kvoten. Fångsten ska alltid och till största delen utgöras av den fisk som var målet, med ett minimum av bifångst.

Vi vill också främja en ökad regional förvaltning där många kunniga intressenter involveras: yrkesfiskare, fritidsfiskare, företrädare för kommuner, miljörelser, turistnäringen m.fl.

Detta bör ges regeringen till känna.

Fiskevårdsområden

Det svenska sportfisket är en folkrörelse som sysselsätter fler än två miljoner utövare årligen. Tack vare våra unika fiskemöjligheter ger sportfisket inte bara arbetstillfällen i glesbygd och goda exportintäkter, utan också ett psykiskt och fysiskt välbefinnande, vilket det ofta rapporteras om i olika hälsostudier och utredningar. Näringarna runt sportfisket omsätter 2–3 miljarder kronor per år och är i allt väsentligt osubventionerade.

Tillgången till fiskevatten för allmänheten är en fråga som har engagerat näring och politik under flera decennier. Välskötta fiskevatten och rationella fiskeupplåtelse är fundamentet för sportfisket. Med stöd av den s.k. frifiske-rätten bedrivs sportfiske i havet och längs kusterna. I inlandet är det drygt 2 000 fiskevårdsområden som erbjuder fiske. Dessa fiskevårdsområden utgör ryggraden i den svenska fiskevården.

Dagens lagstiftning (1981:533) om fiskevårdsområden, LOFO, bidrar till att på ett bra sätt utforma fiskevårdsområdena utifrån äganderättsliga, biologiska och upplåtelsemässiga förutsättningar. Den är väl anpassad till vattendirektivets princip om avrinningsområdesvis förvaltning. Vi anser att den är en fungerande förvaltningsform för svenska förhållanden, där det samfälliga fisket dominerar men där även fastigheter med skiftat fiske ska kunna ingå i en förvaltningsmässig helhet.

De problem som finns i dag är, enligt berörda sportfiskare, små och handlar främst om komplicerade skatteregler och en bristande administrativ kapacitet, särskilt i avfolkningsbygder. Därför är det förvånande att delbetänkandet från regeringens fiskelagsutredning föreslår en så genomgripande förändring av fiskevårdsområdenas funktion. Vi ställer oss tveksamma till betänkandet. Utredningens förslag riskerar att urholka allmänhetens möjlighet att fiska i enskilt vatten. Ett fåtal stora innehavare av enskild fiskerätt gynnas på det stora flertalets fiskerättsägares bekostnad.

Detta bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn

Fisketurismen

En satsning på det lokala och det regionala fisket, liksom på fisketurismen, ger många nya arbetstillfällen, det är vi övertygade om. Fisketurismen kan vara en chans för yrkesfiskaren att ha ett kompletterande arbete och ett tillfälle för honom eller henne att vårda och bevara fiskbestånden på ett nytt sätt. En yrkesfiskare ges nya möjligheter att bedriva planerad verksamhet med turister som semesterar utifrån sitt fiskeintresse.

Men fisketurismen kan också vara en spontanaktivitet av besökande som upptäcker möjligheten att fiska när de stannar till på en plats. Fisket kan sedan vara allt från en upplevelse där turisten följer med för att ta del av aktiviteterna till ett fiske där turisterna själva är experter.

I den pågående fiskelagsutredningen avhandlas frågorna om yrkesfiskelicenser. Där diskuteras också behovet av en fisketurismlicens och en eventuell utformning av en sådan. Vi konstaterar att de flesta fisketurismföretag bedriver sitt fiske på enskilt vatten i sjöar och älvar och därför inte behöver några särskilda regler. Få företag är i behov av en licens.

Vi vill också betona att arbetet med att utveckla fritidsfisket och fisketurismen ska göras utifrån en långsiktigt hållbar förvaltningsplan. Uppbyggnad av fiskvandringvägar för att stimulera tillväxten av fiskarter och fiskekvoter som följer forskarnas rekommendationer är avgörande för att fisken som resurs, och därmed möjligheten för fisketurism, ska värnas och upprätthållas på livskraftiga nivåer.

Utsättningen av fisk i fiskevårdande syfte måste övervakas noga. Fisketurismen är en ny näring där restriktionerna måste kontrolleras och efterlevas.

Detta bör ges regeringen till känna.

Vattenbruket

Det finns en kvarstående potential för vattenbruket i Sverige, noterar regeringen i sin skrivelse. Vad som krävs för att de outnyttjade möjligheterna ska tas till vara och stimuleras framgår inte.

Regeringen har dock anammat idén om musselodlingar, särskilt som en åtgärd för att minska närsalterna och rena havsmiljön. Musslorna tar upp kväve och fosfor och binder ämnena i sin kroppsvävnad. Att skörda musslor är ett effektivt sätt att plocka näringsämnen ur havet. Investeringar på mellan 0,5 och 1 miljard kronor i musselodlingar ger, enligt beräkningar, samma reningseffekt som investeringar för drygt 5 miljarder inom jordbruket. Tester har visat att det går att odla musslor även på ostkusten. Därför kan den musselodling som i dag sker i stor skala i Bohuslän med fördel utvidgas till Östersjön.

Detta bör ges regeringen till känna.

Ett miljöanpassat vattenbruk kan ha stor betydelse för konsumenternas efterfrågan på inte bara musslor, utan också fisk och skaldjur. Här krävs mer forskning och utveckling, i samarbete med branschen. Tillståndsgivningen för vattenbruk måste revideras och anpassas för att ge ett mer miljöanpassat vat-

tenbruk och samtidigt ge människor nya försörjningsmöjligheter i glesbygden. I ett globalt perspektiv har vattenbruket stor betydelse. Det kan ge många miljoner människor en tryggad livsmedelsförsörjning.

Konsumenternas makt

Dagens konsumenter efterfrågar i allt högre grad ursprungsmärkta varor. Märkningen av fisk och andra livsmedel ska ge information om hur långt varan har transporterats, hur färsk den är och var den har fångats eller fötts upp. Vi anser att den svenske jordbruksministern har missat en viktig bit i de många beslut som måste fattas för att säkra torskens, och andra hotade arters, överlevnad. Han skulle ha infriat det löfte som hans centerparti gick till val på: en obligatorisk ursprungsmärkning för livsmedel.

I stället är det EU-kommissionen som nu har beslutat om nya direktiv för obligatorisk märkning av fisk ned till minsta båt. Vi ser fram emot implementeringen i Sverige.

En ursprungsmärkning av fisk bidrar till en ökad handel med godkända fiskarter. Det bidrar också till en bättre kontroll och därmed ett minskat illegalt fiske.

Detta bör ges regeringen till känna.

Ny gemensam myndighet nödvändig

För att vi ska komma till rätta med alla de problem som präglar vattenmiljön i Östersjön och Västerhavet krävs samlade och samordnade insatser från många myndigheter och departement. En ny myndighet för havs- och vattenmiljöfrågor har länge efterfrågats av oppositionspartierna. I den havsmiljöproposition som regeringen presenterade för drygt ett år sedan föreslogs också – i sista stund – en utredning kring behovet av en central förvaltningsmyndighet. Av utredningens betänkande (SOU 2010:8) framgår att den nya myndigheten för vatten och havsmiljön bör kunna ta över flertalet av Fiskeriverkets uppgifter, inklusive fiskerikontrollen, och den verksamhet som Naturvårdsverket har inom området hav och vatten.

Vi välkomnar utredarens förslag och uppmanar regeringen att lägga de interna departementsstridigheterna åt sidan och kollektivt satsa på en integrerad fiskeförvaltning. Att välja att separera fiskerifrågor från havsmiljön och placera dem på Jordbruksverket, vilket vi befarar att regeringen gör, permanentar endast de senaste årtiondens problem med överfiske.

Detta bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 7 april 2010

Anders Ygeman (s)

Tina Ehn (mp)

Carina Ohlsson (s)

Ann-Kristine Johansson (s)

Bo Bernhardsson (s)

Roland Bäckman (s)

Wiwi-Anne Johansson (v)

Jan-Olof Larsson (s)

Helén Pettersson i Umeå (s)

Aleksander Gabelic (s)